

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

---

za 2018. godinu

Fondacija "Lara"
Mart 2019. godine

IZVJEŠTAJ O RADU FONDACIJE „LARA“ ZA 2018. GODINU

O FONDACIJI "LARA"

Osnovni podaci o organizaciji

Naziv organizacije:	Fondacija "Lara"
Adresa:	Beogradska 38, 76300 Bijeljina
Telefon/faks:	0387 55 290 570; +387 55 251 696 (faks)
e-mail adresa:	ngo.lara@teol.net ; fondacija.lara@gmail.com
web-site:	www.fondacijalara.com
Odgovorno lice:	Radmila Žigić, direktorica
Jedinstveni identifikacioni broj (JIB):	4400425800003
Žiro račun:	571-030-00000285-72 otvoren kod Komercijalne banke a.d. Banja Luka
Mjesto i godina registracije:	Bijeljina (Osnovni sud), 1998. godine U registar fondacija kod Osnovnog suda Bijeljina, upisana je pod registarskim brojem 080-0-F2-13-000001

Ko smo?

Fondacija „Lara“ je osnovana 1998. godine u Bijeljini i među najstarijim je ženskim organizacijama u BiH. Prve aktivnosti „Lare“ bile su usmjerene na vraćanje žena u politički život i suprotstavljanje stereotipima, seksizmu i nevidljivosti žena u medijima, ali djelovanje je brzo prošireno i na pružanje pomoći ženama koje su trpile nasilje u porodici i angažman protiv trgovine ljudima.

Misija

Fondacija „Lara“ se zalaže za društvo u kojem je žena zaštićena od nasilja, ekonomski samostalna i ravnopravno uključena u procese odlučivanja.

Vizija

Fondacija „Lara“ teži da doprinese kreiranju društvenih odnosa u kojem žena ravnopravno učestvuje u razvojnim procesima.

Ciljevi

Ciljevi djelovanja Fondacije su da se omogući ženama da u skladu sa Ustavom i zakonima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, na demokratskim principima doprinesu:

- transformaciji BiH društva u kojem će žena imati ravnopravnu ulogu u javnom i privatnom životu;
- sprečavanju i suzbijanju svih oblika nasilja prema ženama;
- zaštiti i podršci ženama žrtvama nasilja u porodici uključujući sigurne kuće, SOS telefon, pravno i druge vrste savjetovališta;
- poboljšanju materijalnog položaja žena;
- zdravstvenoj, psihosocijalnoj i svakoj drugoj zaštiti žena;
- uticaj na razvoj i primjenu rodno odgovornih politika i praksi koje integrišu potrebe žena i djevojčica;
- ostvarenju saradnje sa drugim udruženjima i fondacijama;
- jačanju lokalne i regionalne demokratije i razvoja civilnog društva putem pružanja podrške učešću žena u lokalnim i regionalnim inicijativama;
- promociji uloge žene u jačanju saradnje između različitih etničkih grupa u BiH kao načina za stvaranje dugoročnog mira i stabilnosti u BiH i u regionu.

Područje djelovanja

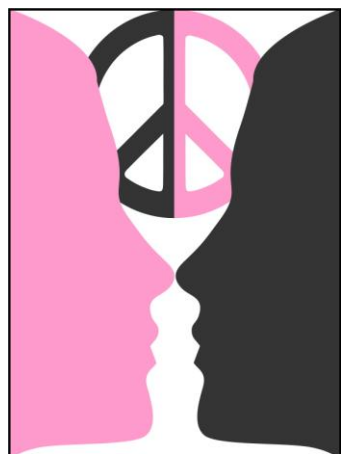
Svoje intervencije usmjeravamo na lokalni (Grad Bijeljina), entitetski (Republika Srpska) i državni nivo (Bosna i Hercegovina) i regionalni nivo.

Saradnja

Članice smo velikog broja mreža i inicijativa (Ženska mreža, Sigurna mreža, Inicijativa Građanke za ustavne promjene) a od 2009. godine koordiniramo RING Mreže, mreže bosanskohercegovačkih nevladinih organizacija okupljenih protiv trgovine ljudima kao i Inicijativom Mir sa ženskim licem u cilju kreiranja politika izgradnje mira.

Fondacija "Udružene žene" Banja Luka, Udruženje žena Derventa, Udruženje građana "Budućnost" Modriča, Centar ženskih prava Zenica, Udruženje žena Romkinja "Bolja budućnost" Tuzla, Udruženje žena "Maja" Kravica, Udruženje žena "MOST" Višegrad, Udruženje "Žena BiH" Mostar, Udruženje Gorazdanki "Goražde", UREM "Siguran korak" Bijeljina, Udruženje aktivnih žena "Gender" Brčko, Udruženje "Romska djevojka – Romani ćej" Prnjavor i Fondacija "Lara" Bijeljina.

Mir sa Ženskim Licem

Udruženje „HO Horizonti“ Tuzla, Udruženje građana „Budućnost“ Modriča, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, Helsinški parlament građana Banja Luka, „Glas žene“ Bihać, Udruženje građanki „Grahovo“ Bosansko Grahovo, Udruženje "Žena BiH" Mostar, Udruženje žena „Most“ Višegrad, „Forum žena“ Bratunac, Fondacija CURE, Centar ženskih prava Zenica i Udruženje Prijedorčanki "Izvor" Prijedor.

U toku 2018. godine, 22 organizacije civilnog društva bile su uključene u aktivnosti „Lare”.

Uspostavljena je ili unapređena saradnja sa velikim brojem institucija i javnih službi na lokalnom, entitetskom i državnom nivou – gradske/opštinske uprave, centri za socijalni rad, policijske uprave, sudovi, tužilaštva, obrazovne i zdravstvene ustanove, Centar za besplatnu pravnu pomoć Vlade RS-a, Zavod za zapošljavanje RS-a, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti polova Predstavničkog doma parlamentarne skupštine BiH, Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Agencija za istrage i zaštitu BiH (SIPA), Granična policija BiH, Obmudsmen za djecu RS-a, Gender centar Vlade RS-a i dr.

Posebno intenzivna saradnja je ostvarena sa institucijama i javnim službama na području gradova/opština u kojima su urađeni i/ili usvojeni Akcioni planovi za prevenciju i suzbijanje nasilja u porodici i nasilja prema ženama (Grad Bijeljina, Opštine Rogatica, Lopare, Vlasenica i Foča).

Naš rad direktno je podržao i veliki broj ministarstava, bilo kao donator ili partneri u projektnim akcijama – Ministarstvo porodice, omladine i sporta RS-a, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvo bezbjednosti BiH, Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS-a, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS-a.

Upravljačka struktura i zaposleni

Liderstvo u Fondaciji “Lara” uspostavljeno je u skladu sa zakonskim propisima po kojima je organizacija registrovana i koji određuju da fondacije mogu da imaju Upravni odbor, predsjednicu Upravnog odbora i direktoricu.

Upravni odbor ima pet članova koji ne mogu da budu birani iz reda zaposlenih u Fondaciji. Predsjednica Upravnog odbora Fondacije “Lara” je Mara Radovanović, a direktorica Radmila Žigić.

Fondacija je 2018. godine imala sedam (7) stalno zaposlenih, koji su angažovani na implementaciji projekata, finansijskom menadžmentu i korespondenciji i oko 50 stalnih i povremenih saradnica i volonterki uključenih u implementaciju projekata i programa.

Programske oblasti

Rad “Lare” je fokusiran na tri programske i strateške oblasti:

- I. **Zaštita žena od nasilja**
- II. **Prevencija i borba protiv trgovine ljudima**
- III. **Osnaživanje žena za javno i političko djelovanje i ekonomsko osnaživanje žena**

PROJEKTI U 2018. GODINI KROZ PROGRAMSKE CILJEVE

I. Zaštita žena od nasilja

Program zaštite žena od nasilja Fondacije „Lara” ima tri strateška pravca djelovanja:

- I. Obezbjedenje specijalizovanih usluga za žene i djecu koji trpe ili su preživjeli nasilje u porodici i druge oblike rodnozasnovanog nasilja tokom krizne intervencije, rehabilitacije i ostvarivanja prava uključujući i krivičnu istragu i sudske postupke;
- II. Praćenje i analiza odgovora javnih službi na nasilje prema ženama i zagovaranje unapređenja javnih politika i praksi;
- III. Prevencija i rad na umanjenju rodnih stereotipa.

Tokom 2018. godine rad na zaštiti žena od nasilja uključivao je aktivnosti u sva tri strateška pravca korištenjem ljudskih i tehničkih resursa Organizacije i uz pomoć projektno obezbijeđenih donatorskih sredstava. Ipak, manji obim sredstava obezbijeđen je za realizaciju 3. strateškog cilja **Prevencija i rad na umanjenju rodnih stereotipa**, iako sve aktivnosti „Lare” uključuju i djelovanje na prevenciji u umanjenju rodnih stereotipa.

SPECIJALIZOVANE USLUGE ZA ŽRTVE

Donatori u 2018. godini: Ministarstvo porodice omladine i sporta Vlade Republike Srpske, opštine i gradovi, Brčko distrikt, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, privatna lica, privatna preduzeća, strani donatori, humanitarne organizacije i drugi.
Trajanje kontinuirano tokom 2018. godine

Direktna pomoć žrtvama obezbijeđena je kroz usluge:

- ❖ Dežurstva na SOS telefonu 1264 za žrtve nasilja u porodici,
- ❖ Zbrinjavanje i boravak žena i djece u u Sigurnoj kući.
- ❖ Pravnu pomoć i savjetovanje,
- ❖ Psihosocijalno savjetovanje
- ❖ Rad povjerljivog lica (pomoć žrtvama tokom istrage i sudskog postupka),
- ❖ Grupe samopomoći.

Rad povjerljivog lica i organizovanje grupa samopomoći su nove usluge koje su uvedene 2018. godine kako bi se odgovorilo na različite potrebe žena koje su preživjele partnersko ili

neki drugi vid rodno uslovljenog nasilja i nasilja u porodici tokom njihovog oporavka i ostvarivanja prava.

OPIS POMOĆI ŽRTVAMA I REZULTATI

Pravno savjetovalište uspostavljeno je 1999. godine i do sada je pravna pomoć, uključujući i direktno zastupanje pred sudom i/ili pravno savjetovanje tokom krivičnog postupka pružena za oko 6000 žena sa područja Bijeljine i susjednih gradova sjeveroistočne BiH.

SOS telefon dostupan je do 21 čas svakog radnog dana i vikendom. Na SOS liniji dežura osoblje sigurne kuće i grupa volonterki, uglavnom žena koje su bile i sada su korisnice „Larinih“ servisa podrške ženama. Od 2004. godine, kada je linija uspostavljena primile smo oko 7500 poziva.

Psihosocijalno savjetovalište radi od 2011. godine. Namijenjeno je ženama i djeci nakon boravka u sigurnoj kući, kao i drugim korisnicama/ima koje/i prihvate ovu vrstu pomoći nakon iskustva nasilja. Psihološka pomoć ženama je organizovana kroz individualnu i grupnu terapiju (prema procjeni psihologinje i odluci korisnice) dok se savjetovanje djece odvija isključivo individualno ili kroz grupne kreativne radionice i uz saglasnost roditelja/staratelja. Pored psihologinje i socijalne radnice koje rade sa ženama i djecom u precizno utvrđenim terminima, pristup ženama omogućen je svakim radnim danom. Žene koje su preživjele nasilje dolaze prije i nakon svakog za njih značajnog događaja vezanog za proces izlaska iz nasilja, kao što su sudska ročišta, sastanci u centru za socijalni rad, informisanje, odlazak na sastanak radi traženja posla i slično.

Sigurna kuća je počela sa radom 2011. godine i obezbjeđuje zbrinjavanje za žene i djecu sa područja 10 opština u sjeveroistočnom dijelu BiH – Bijeljina, Lopare, Ugljevik, Zvornik, Milići, Vlasenica, Osmaci, Šekovići, Bratunac i Srebrenica. Tokom 2018. godine obnovljena je saradnja i sa Brčko distriktom koja je prekinuta 2014. godine kada je objekat Sigurne kuće bio poplavljen. Ovo je jedina sigurna kuća u istočnom dijelu Republike Srpske. Ima kapacitet za prihvatanje 20 osoba i osposobljena je za zbrinjavanje žena i djece. Standardi rada Sigurne kuće uspostavljeni su u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske br: 102/12, 108/13, 82/15) i pratećim podzakonskim aktima i verifikovani upisom u Registar sigurnih kuća pri Ministarstvu porodice, omladine i sporta u Vladi Republike Srpske. Dostupna je žrtvama 24 časa dnevno svakog dana u godini, bez bilo kakvih troškova.

Zbrinjavanje u Sigurnu kuću kao posebna mjera podrške uključuje:

- ❖ obezbjeđenje smještaja, ishrane i higijene,
- ❖ pružanje savjetodavne i psihološke podrške,
- ❖ pružanje medicinske, pravne i socijalne pomoći i
- ❖ pružanje podrške pri kontaktu sa institucijama.

Za realizaciju programa rada Sigurne kuće angažovano je 9 osoba, profesionalnih kvalifikacija usklađenih sa Pravilnikom o standardima za realizaciju sigurne kuće (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 25/13) čije su obaveze definisane Pravilnikom o sistemizaciji radnih mjesta u Sigurnoj kući i ugovorom o radu/angažovanju.

Tokom 2018. godine u Sigurnoj kući zbrinuta je 21 osoba, 8 žena i 13 djece sa ukupnim brojem noćenja 1564. Broj noćenja za djecu je 665. Među korisnicama zabilježen je trend povećanja broja djevojčica žrtava seksualnog nasilja.

A.H. je došla u Sigurnu kuću sa 16 godina. Prijavila je nastavnici da je godinu dana seksualno zlostavljana nevenčani suprug njene majke. Privremeno je prestala da ide u školu. Djevojčica je imala veoma teško odrastanje, obilježeno samoubistvom oca, sukobima u široj porodici, promjenama mjesta življenja. U trenutku dolaska u Sigurnu kuću bila je u riziku da izgubi pravo na redovno školovanje. Njena majka je odbila da boravi u Sigurnoj kući i po izlasku je prekinula kontakte sa A.H.

Za tri mjeseca rada sa A.H., Stručni tim Sigurne kuće uspio je da stabilizuje djevojčicu da se vrati u školu i završi razred sa vrlo dobrim uspjehom. Upisala se u osmi razred i nastavila školovanje.

Već je godinu dana u Sigurnoj kući. U školi je dobro prihvaćena i ima dobre ocjene. Uči dodatno engleski jezik i savladava niz praktičnih vještina kroz okupacionu terapiju. Obnovila je odnose sa očevom porodicom i osjeća se spremnom da svjedoči na suđenju protiv svog zlostavljača koje bi trebalo uskoro da počne.

(Iz dnevnika rada Sigurne kuće)

Grupe samopomoći za žene koje su preživjele nasilje organizovane su tokom 2018. godine nakon 10-todnevne obuke Stručnog osoblja i saradnica „Lare“, uz finansijsku podršku Ureda UN Women u BiH.

Lice od povjerenja je usluga koja se spontano razvijala tokom protekle 2 godine na osnovu iskazanih potreba žrtava za pratnjom i podrškom tokom istrage, suđenja ili uopšte kontakta sa institucijama. U 2017. godini u saradnji sa Odjelom za podršku svjedocima Suda u Banjaluci, organizovale smo prvi ciklus obuke za 4 članice „Lare“ za pružanje podrške žrtvama tokom istrage i sudskog postupka, a 2018., uz podršku OAK Fondacije formirale smo Volonterski servis u koji je uključeno 18 žena, radi daljeg razvijanja podrške žrtvama kroz ovaj vid usluge.

Tabela sa pregledom pružene pomoći žrtvama nasilja:

1.Pravna pomoć

Broj korisnika/k a	Pol		Starije od 18 godina		Mlađe od 18 godina	
	Ženski	Muški	Žene	Muškarci	Djevojčice	Dječaci
201	195	6	190	0	11	6

Vrste pružene pravne pomoći za žene starije od 18 godina:

Broj korisnica	Vrsta pomoći	Broj konsultacija/podnesaka	Vrsta pravnog problema
94	Savjetovanje i pratnja tokom istrage i sudskog postupka	461	Zaštita od nasilja, pomoć i savjetovanje pri davanju izjave u policiji i tužilaštvu (osoba od povjerenja), naplata alimentacije, podjela imovine, mobing, ostvarivanje prava na socijalnu i zdravstvenu zaštitu,
59	Izrada pravnih podnesaka	112	Oslobađanje od sudskih troškova, razvod braka, naplata alimentacije, podjela imovine, urgencije različitim institucijama, žalbe na odluke socijalnih službi, sudova i zdravstvenih ustanova, odgovor na tužbe
5	Zastupanje na sudu	4	Krivični i parnički postupak

2. Vrsta pružene pomoći za dječake i djevojčice

Vrsta intervencije	Broj korisnika	Dječaci	Djevojčice

Prijava nasilja	23	17	6
Pravna intervencija	40	6	34
Psihološka pomoć	184	22	162

3. Psihosocijalna pomoć

Broj korisnica/ka ukupno	Žene	Djevojčice	Dječaci	Ukupan broj tretmana
64	41	13	11	220

SOS telefon 1264

Tokom 2017. godine na SOS liniji primljeno je 494 poziva, od čega je 483 poziva bilo od žena a u 11 slučajeva zvali su muškarci. U 113 poziva bilo je moguće prikupiti podatke o djeci koja su izložena ili svjedoče nasilju, tako da je putem SOS linije evidentirano 57 djevojčica i 56 dječaka koji trpe ili svjedoče nasilju u porodici.

Broj poziva		Broj evidentirane djece izložene nasilju	
Žene	Muškarci	Djevojčice	Dječaci
494	11	57	56

*6. Podrška žrtvama nasilja tokom istražnog postupka (povjerljivo lice)

Broj punoljetnih korisnica/ka		Broj maloljetnih korisnica/ka	
Žene	Muškarci	Djevojčice	Dječaci
25	0	7	1

*NAPOMENA: Neki od ovih korisnika/ca, pored savjetovanja u policiji, tužilaštvu i pred sudom bili su korisnici i drugih oblika pomoći i već su uključeni u navedene podatke

II-AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU ZAKONA, PRAKSI I DRUGIH JAVNIH POLITIKA

„UNAPREĐENJE KAPACITETA PRUŽALACA USLUGA PODRŠKE ŽRTVAMA RODNOZASNOVANOG NASILJA”

*Donator: United Nations Entity for Gender Equality and The Empowerment of
Women „UN WOMEN”*

Trajanje projekta: 13.11.2017.-31.12.2019. godine

OSNOVNI CILJ PROJEKTA je da obezbijedi neophodna znanja o međunarodnim standardima zaštite žena od nasilja i bolje razumijevanje fenomena rodnozasnovanog nasilja i nasilja u porodici za sve subjekte zaštite i pružaoce opštih i specijalizovanih usluga preživjelima u odabranim sredinama, kvalitetne i argumentovane preporuke za uspostavljanje multisektorske saradnje i nacrt modela protokola o saradnji.

Partnerska organizacija u projektu su UG „Vive žene” iz Tuzle a u realizaciju aktivnosti uključene su još: Fondacija lokalne demokratije iz Sarajeva, Fondacija „Udružene žene” iz Banjaluke, Udruženje građana „Budućnost” iz Modriče, Udruženje „Žene sa Une” iz Bihaća i Udruženje građanki „Žena BiH” iz Mostara. Projektne aktivnosti se provode u Bijeljini, Tuzli, Sarajevu, Bihaću, Banjaluci, Modriči i Mostaru, kao zajednička akcija Sigurne mreže.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI:

- ❖ Radni sastanci projektnog tima
- ❖ Izrada osnovne studije o razvijenosti multisektorskog pristupa sprečavanju nasilja nad ženama u BiH
- ❖ Izrada jedinstvene metodologije za monitoring rada postojećih referalnih mehanizama i koordinacionih tijela za prevenciju i sprečavanje nasilja prema ženama i nasilja u porodici u BiH
- ❖ Radionica za pripremu predstavnica članova SM za provođenje metodologije monitoringa
- ❖ monitoring rada koordinacionih tijela i referalnih mehanizama u navedenih 7 gradova
- ❖ Organizovanje treninga za članove koordinacionih tijela/referalnih mehanizama i savjetovanje za donosioce odluka na nivou kantona i entiteta
- ❖ Izrada izvještaja o provedenom monitoringu sa preporukama za unapređenje multisektorske saradnje
- ❖ Predstavljanje preporuka monitoringa.

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Urađena Osnovna studija o dostignutom nivou razvoja multisektorskog pristupa sprečavanju nasilja u BiH
- ❖ Urađena jedinstvena metodologija za monitoring rada multisektorske saradnje u BiH
- ❖ Održana radionica obuke članica Sigurne mreže, partnera u projektu, o provođenju monitoringa multisektorske saradnje
- ❖ Održana obuka članica Sigurne mreže o korištenju Osnovnog paketa usluga za žene i djevojčice koje su preživjele nasilje (Essential Services Package – vodič UN agencija za pružaoce usluga o minimalnim standardima usluga za žene i djevojčice koje su preživjele nasilje)
- ❖ Započet proces monitoringa multisektorske saradnje u 7 gradova Bosne i Hercegovine u okviru kojeg je održano 14 sastanaka koordinacionih tijela/referalnih mehanizama i organizovano 7 fokus grupnih diskusija sa ženama koje su preživjele nasilje u porodici
- ❖ Urađen dokument *Smjernica za unapređenje sigurnosti žrtava nasilja u porodici i upravljanje sigurnosnim rizicima* koji će biti korišten kao alat u izradi novih protokola o saradnji u slučajevima nasilja u porodici.

*JAČANJE INSTITUCIONALNE PODRŠKE
ZA ZAUSTAVLJANJE RODNOZASNOVANOG NASILJA
Donator: Kvinna till Kvinna
Trajanje projekta: 01.01. 2018– 31.12.2020. godine*

Projekat se realizuje u partnerstvu sa Fondacijom "Ženski centar" iz Trebinja. Projektne aktivnosti traju 3 godine i biće provedene na području oba entiteta a ciljane regije su Bijeljina, Trebinje Zvornik u Republici Srpskoj, Unsko-sanski kanton, Posavka Županija i Hercegovačko-neretvljanski kanton. U aktivnosti projekta uključene su još 3 ženske organizacije, "Žena BiH" iz Mostara, "Žene sa Une" iz Bihaća i "Vive žene" iz Tuzle. Svrha projektne akcije je da doprinese uvođenju jedinstvenih standarda postupanja policije i tužilaštva u slučajevima rodnozasnovanog nasilja na cijelom prostoru BiH.

CILJNE GRUPE U PROJEKTU:

- ❖ Rukovodioci policijskih agencija i policijski službenici
- ❖ Tužioci okružnih i kantonalnih tužilaštava
- ❖ Donosioci odluka u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti kantona i entiteta
- ❖ Žene žrtve nasilja

Projekat je nastavak aktivnosti "Lara" na provođenju monitoringa postupanja policije u slučajevima rodnozasnovanog nasilja koji je započeo je 2016. godine i proveden je na području 5 policijskih oblasti u BiH (MUP RS- CJB Bijeljina i CJB Trebinje, MUP Tuzlanskog i Sarajevskog kantona i Policija Brčko Distrikta).

Rezultati ovog monitoringa ukazali su na niz problema u postupanju policije i tužilaštva koji su rezultat loših zakonskih propisa i/ili neadekvatne prakse provođenja zakona, nerazvijenih kapaciteta policije i tužilaštva za rad na predmetima nasilja prema ženama i nasilja u porodici i ukupnog ambijenta koji je opterećen predrasudama i rodnim stereotipima zbog kojih se nasilje prema ženama ne shvata kao ozbiljan društveni problem i kršenje ljudskih prava.

Na osnovu ovih rezultata, mapirano je nekoliko ključnih tačaka krivične intervencije i istrage koje je neophodno i dalje pratiti:

- A. **Prva oblast su policijske evidencije** koje ne odražavaju stvarni broj žena koje policiji prijavljuju nasilje i traže zaštitu.
- B. **Druga oblast** koju je važno pratiti i analizirati su **obustavljene istrage** koje su jednako problem u oba entiteta
- C. **Treća oblast** koja zaslužuje posebno praćenje su **slabi efekat zaštitnih mjera** po zaštitu bezbjednosti žrtve, koje, prema već navedenim pokazateljima o recidivizmu i obustavljenim istragama nisu dale rezultate u dosadašnjoj praksi i nedovoljno su korištene.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI:

- ❖ **Pripremne aktivnosti i provođenje monitoringa** - sastanci projektnog tima, Uspostavljanje saradnje sa ciljnim grupama, prilagođavanje metodologije i provođenje monitoringa odgovora policije u BiH na rodnozasnovano nasilje, zagovaračke aktivnosti na unapređenju Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, objavljivanje izvještaja o rezultatima monitoringa;
- ❖ **Zagovaračke aktivnosti** - radionica kreiranja standarda postupanja policije i tužilaštva, kreiranje platforme zagovaranja;
- ❖ **Saradnja sa policijom i tužilaštvima na unapređenju zaštite prava žrtava u regijama Bijeljina i Istočna Hercegovina** - pružanje podrške ženama od trenutka prijave nasilja (pravno i psihološko savjetovanje, pratnja tokom davanja izjava i komunikacija na dnevnoj osnovi prema potrebi preživjele)

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Uspostavljena i definisana saradnja sa organizacijama uključenim u projekat kao i policijskim agencijama koje će biti uključene u projektne akcije.

- ❖ Potpisani ugovori o saradnji sa UG "Žena BiH" iz Mostara, Udruženje "Žene sa Une" iz Bihaća i UG "Vive žene" iz Tuzle čime je formiran konzorcijum organizacija koje rade na praćenju odgovora policije na rodnozasnovano nasilje. Uspostavljena je i saradnja sa mrežama žena u policiji u Federaciji BiH i Republici Srpskoj i obezbijedena podrška projektu.
- ❖ Tim ekspertkinja u koji su bile uključene Željka Mileusnić iz MUP RS, Radmila Žigić i Mirjana Tanasić iz "Lare", profesorka krivičnog prava iz Banjaluke Ivanka Marković i Aida Behrem iz Bihaća kreirao je metodološki okvir i obrasce za prikupljanje podataka za analizu obustavljenih istraga koja je u fokusu prve faze monitoringa policije.
- ❖ Održan je trening za monitorke iz svih 5 organizacija koje će na terenu raditi na obezbjeđenju podataka.
- ❖ Uspostavljena je saradnja i potpisan memorandum sa MUP RS o pristupu arhivi obustavljenih istraga za krivično djelo nasilje u porodici. Uspostavljen je i Savjetodavni odbor projekta u koji je iz MUP RS imenovana Željka Mileusnić. Kontakti su uspostavljeni i sa MUP Unsko-sanskog kantona, MUP Županije Posavke i MUP Hercegovačko-neretvljanskog kantona koji bi takođe trebalo da imenuju kontakt osobe za saradnju.
- ❖ Do kraja 2018. godine obezbijeden je uvid u 30% od planiranog uzorka od 100 obustavljenih istraga za krivično djelo nasilje u porodici.

***"UNAPREĐENJE IMPLEMENTACIJE MEĐUNARODNIH STANDARDNA
ZA ZAŠTITU PREŽIVJELIH NA LOKALNOM NIVOU"***

*Donator: United Nations Entity for Gender Equality and The Empowerment of
Women „UN WOMEN“*

Trajanje projekta: oktobar 2016. – 31.12.2018. godine

OSNOVNI CILJ: uspostavljanje koordinisanog modela zaštite i podrške ženama, koje su preživjele nasilje u porodici u pet lokalnih zajednica: Bijeljina, Lopare, Vlasenica, Rogatica i Foča. Projektne aktivnosti se posebno referišu na obezbjeđenje primjene poglavlje Istanbulske Konvencije II i IV – koordinisane politike, zaštita i podrška, čija je implementacija ključna za nivo lokalnih zajednica i mjesta gdje se nasilje dešava. Projekat je koncipiran kao zalagačka i mobilizacijska akcije za implementaciju ciljanih odredbi Konvencije u prakse rada javnih službi i ustanova na lokalnom nivou i u javne politike ciljanih lokalnih zajednica.

CILJNE GRUPE U PROJEKTU su predstavnici lokalnih vlasti i uprave, centara za socijalni rad, zavoda za zapošljavanje, zdravstvenih i obrazovnih ustanova, pružaoci pravne pomoći i ženske organizacije civilnog društva.

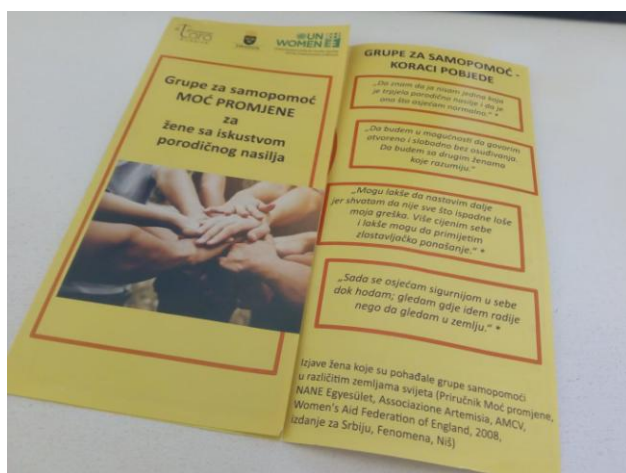

Tokom 2016. i 2017. godine uspostavljena je saradnja sa institucijama, organizacijama i lokalnim upravama u svih 5 odabranih opština i gradova, provedena edukacija i kreirani nacrti lokalnih akcionih planova za prevenciju i sprečavanje nasilja u porodici. Provedena je obuka profesionalki i aktiviskinja Lare i još 4 ženske organizacije (Forum žena iz Bratunca, UŽ „Most“ iz Višegrada i UŽ „Snop“ iz Rogatice, Društvo psihologa Republike Srpske) za organizovanje i vođenju grupe za samopomoć za preživjele nasilja.

AKTIVNOSTI I OSTVARENI REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Održane su javne promocije i akcije zalaganja za usvajanje lokalnih akcionih planova za prevenciju i sprečavanje nasilja u porodici.
- ❖ Lokalni akcioni planovi usvojeni su u Vlasenici, Loparama i Foči, a u Bijeljini i Rogatici uključeni su u opšta strateška dokumenta čija je izrada bila u toku.
- ❖ U pet lokalnih zajednica organizova je rad grupa samopomoći uz korištenje znanja i kapaciteta izgrađenih tokom 2017. godine. Održano je ukupno 70 sesija grupa samopomoći u koje je bilo uključeno 40 žena koje su preživjele nasilje u porodici. Grupe samopomoći organizovane su u Višegradu, Bijeljini, Bratuncu, Loparama i Rogatici a kao značajan rezultat ove aktivnosti je što je oko 90 odsto žena ostalo uključeno u rad grupa od prve do završne sesije.
- ❖ Organizovana je edukacija o mehanizmima za podnošenje žalbi po osnovu povrede odredbi Istanbulske konvencije za 21 aktivistkinju iz 11 ženskih OCD sa ciljem jačanja kapaciteta ženskih organizacija za što kvalitetniju podršku žrtvama
- ❖ Javnost informisana o ciljevima projekta posredstvom medija – radio i TV emisija
- ❖ Organizovana završna prezentaciju aktivnosti i rezultata projekta

U projektne aktivnosti bilo je uključeno oko 180 profesionalaca i profesionalki iz vladinog i nevladinog sektora a mobilisano više od 300 osoba iz pet ciljanih zajednica. Projekat je pilotirao praksu lokalnih politika zaštite žena od nasilja koju “Lara” namjerava da afirmiše kao dobru praksu i standard rada u odgovoru lokalnih zajednica na nasilje prema ženama.

SIGURNOST I DJEČIJI OSMJEH ZA ŽIVOT BEZ NASILJA”

Donator: Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Bosne i Hercegovine

Trajanje projekta: 26.10.-31.12.2018. godine

CILJ PROJEKTA je da doprinese unapređenju zaštite ljudskih prava žena i djece, koji su preživjeli nasilje u porodici i korisnici su Sigurne kuće.

AKTIVNOSTI I OSTVARENI REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ izrađen nacrt projekta i igrališta u dvorištu Sigurne kuće
- ❖ Uređeno zemljište, nabavljena oprema i montirano igralište za djecu i parka za druženje
- ❖ izrađen plan rekonstrukcije sistema tehničke zaštite
- ❖ Organizovan Dan otvorenih vrata u Sigurnoj kući
- ❖ Organizovan Okrugli sto o ulozi lokalne zajednice u zaštiti ljudskih prava žrtava nasilja u porodici.

PREVENCIJA I SARADNJA

ULOGA SIGURNIH KUĆA U PREVENCIJI I SUZBIJANJU NASILJA PREMA ŽENAMA

Donator: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice,

Agencija za ravnopravnost polova u BiH

Trajanje projekta: novembar 2018 – jul 2019. godine

CILJ PROJEKTA je da doprinese kvalitetnijoj podršci ženama žrtvama nasilja na osnovu spola, uključujući i nasilje u porodici unapređenjem kapaciteta sigurne kuće Fondacije „Lara“, njenim kvalitetnijim povezivanjem sa drugim subjektima zaštite u istočnom dijelu Bosne i Hercegovine (Republike Srpske) i promocijom rada Sigurne kuće u javnosti i među ženama iz ruralnih zajednica. Projekat realizujemo u sljedećim gradovima i opštinama: Bijeljina, Lopare, Ugljevik, Zvornik, Milići i Bratunac.

CILJNE GRUPE I KORISNICI PROJEKTA:

- ❖ Službenici centara za socijalni rad u regiji Sjeveroistočne BiH (6 gradova – Lopare, Ugljevik, Bijeljina, Zvornik, Milići i Bratunac)
- ❖ Službenici policijskih uprave Bijeljina i Zvornik
- ❖ Žene članice savjeta mjesnih zajednica u seoskim sredinama
- ❖ Lokalne vlasti
- ❖ Ukupna javnost

- ❖ Žene i djeca koji su izloženi nasilju u porodici i drugim formama nasilja po osnovu pola

PROJEKTNE AKTIVNOSTI:

- ❖ Radni sastanci sa lokalnim upravama,
- ❖ Izrada multimedijalnog paketa za prezentaciju rada Sigurne kuće,
- ❖ Unapređenje tehničkih kapaciteta Sigurne kuće za zaštitu i okupacionu terapiju,
- ❖ Organizovanje 6 javnih tribina u lokalnim zajednicama,
- ❖ Organizovanje sastanaka sa predstavnicima centara za socijalni rad iz ciljanih lokalnih zajednica i policijskih uprava u Bijeljini i Zvorniku,
- ❖ Medijska promocija i vidljivost projekta.

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Unapređeno razumijevanje rada i uloge sigurnih kuća u zaštiti žrtava rodnozasnovanog nasilja u javnosti i među subjektima zaštite na području sjeveroistočne BiH;
- ❖ Ojačani kapaciteti Sigurne kuće Fondacije „Lara“ za kvalitetniji rad na zaštiti i podršci žrtvama;
- ❖ Unapređena saradnja subjekata zaštite na obezbjeđenju zaštite ženama žrtvama nasilja na osnovu pola.

Projektom direktno animiramo najmanje 300 osoba u 6 lokalnih zajednica i obezbjeđujemo im kvalitetne informacije o benefitima koje društvo ima ukoliko se suprotstavi nasilju, kao i o strategijama koje doprinose prevenciji i suzbijanju nasilja.

II. Prevencija i borba protiv trgovine ljudima

Fondacija "Lara" je među prvim domaćim nevladinim organizacijama još 1999. godine prepoznala problem trgovine ljudima u BiH i reagovala na surovu eksploataciju i prodaju žena u takozvanim noćnim barovima širom zemlje. 2000. godine otvorile smo sklonište za žrtve trgovine ljudima i za 10 godina rada pružile pomoć za oko 200 žena i djevojaka koje su trgovane u BiH. Aktivno smo učestvovala i danas učestvujemo u kreiranju politika borbe protiv trgovine ljudima u našoj zemlji. Od 2008. godine koordiniramo Mrežom osanskohercegovačkih nevladinih organizacija za borbu protiv trgovine ljudima RING, koja se bavi praćenjem i analizom javnih politika u ovoj oblasti. Mreža RING ima 13 članica, OCD koje su teritorijalno raspoređene na cijelom prostoru BiH, u oba entiteta. To su, pored "Lare", Udruženje građana "Budućnost" iz Modriče, Udruženje žena "Derventa" iz Dervente, Udruženje žena "Most" iz Višegrada, Centar za pravnu pomoć ženama iz Zenice, Udruženje građanki "Žena BiH" iz Mostara, Udruženje žena "Maja" iz Bratunca, Udruženje žena "Goraždanke" iz Goražda, Udruženje žena Romkinja "Bolja budućnost" iz Tuzle, UREM "Siguran korak" iz Bijeljina, Udruženje "Romska djevojka – Romani ćej" Prnjavor i Udruženje aktivnih žena "Gender" Brčko.

PODRŠKA RADU MREŽE RING
Donator: OAK Foundation
Trajanje projekta: 1.6.2015. – 31.5.2018. godine

Aktivnosti ovog projekta su imali za cilj da osiguraju nastavak funkcionisanja i jačanje Mreže RING, da podrže članice u zajedničkom zalaganju za promjenu politike i antitrafiking pravnom okviru u BiH, kao i da ojača već postojeću regionalnu saradnju.

OPŠTI CILJ projekta je: Mreža RING je osnažena, aktivna i uticajna u sprečavanju trgovine ljudima i unapređenju pravnog i socijalnog položaja žrtava.

Direktan nastavak projekta pod istim nazivom, obezbjeđen na osnovu zaključenog Ugovora o donaciji sa Trag fondacijom od 13.8.2018. godine za period od godinu dana (1.6.2018.–31.5.2019. godine).

OPŠTI CILJEVI nastavka projekta su: (1) Mreža RING aktivna i uticajna u kreiranju javnih politika prevencije i sprječavanja trgovine ljudima i unapređenja pravnog i socijalnog položaja žrtava i (2) Osnaženi kapaciteti organizacija članica i funkcionalnost Mreže RING.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI I OSTVARENI REZULTATI

ORGANIZACIONA STRUKTURA I FUNKCIONISANJE MREŽE

U toku 2018. godine došlo je do izmjena internih dokumenata Mreže koji su pojednostavljeni i prilagođeni neformalnom obliku organizovanja. Došlo je do izmjena u upravljačkoj strukturi i sada funkciju Upravnog odbora obavlja Sekretarijat Mreže, ne postoji više direktor Mreže a kriterijumi i odgovornosti koordinirajuće organizacije su preciznije definisani ("Lara" je izabrana za koordinirajuću organizaciju na period od još tri godine). Članstvo Mreže je prošireno za tri nove članice – Udruženje aktivnih žena „Gender” Brčko, Udruženje „Romska djevojka – Romani ćej” Prnjavor i UREM „Siguran korak”.

EDUKACIJA I POVEZIVANJE SA NOVIM AKTERIMA

Promjene trendova u oblasti trgovine ljudima (povećan broj slučajeva trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije i zloupotrebe djece u prosjačenju) uslovile su dodatnu izgradnju kapaciteta članica RING mreže što je podrazumijevalo povezivanje i uspostavljanje saradnje sa novim akterima sa ciljem što efikasnijeg i sveobuhvatnijeg rada na prevenciji i pružanju pomoći žrtvama. S tim u vezi, saradnja je uspostavljena ili poboljšana sa nekoliko organizacija civilnog društva specijalizovanih za rad sa djecom zatečenom u prosjačenju i djecom koja žive i rade na ulici („Zemlja djece u BiH“ Tuzla, „Nova generacija“ Banja Luka), službama inspektorata (tržišna i radna inspekcija), Institucija Ombudsmena za djecu u Republici Srpskoj, Instituciji Ombudsmena/ombudsmena za ljudska prava BiH, sindikatima i dr.

Konkretan rezultat te saradnje bila je edukativna radionica (obuka) na temu „Trgovina ljudima u svrhu radne eksploatacije – prevencija i servisi podrške“ koja je održana u februaru 2018. godine u Brčkom, sa ciljem sticanja novih i proširenja postojećih znanja o problemu trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije i modaliteta postupanja nevladinih organizacija i drugih relevantnih aktera radi sprječavanja i otkrivanja ovih pojava.

Voditelji radionice su bili Gordana Milović, načelnica područnog odjeljenja Istočno Sarajevo Republičke uprave za inspekcijske poslove (Inspektorat Republike Srpske) i Muhamed Pašukanović, glavni federalni inspektor rada Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Na radionici kojoj je prisustvovalo više od 20 osoba, otvoren je prostor za razgovor o aktuelnom stanju u Bosni i Hercegovini gdje nezaposlenost, opšte siromaštvo, migracije i korupcija stvaraju sredinu koja pogoduje širenju problema radne eksploatacije, jer u nedostatku drugih mogućnosti zarade, nezaposleni zanemaruju rizik kojem se izlažu ili ga i ne prepoznaju. Kroz prezentacije, primjere dobrih praksi iz drugih zemalja, interaktivni rad i diskusiju prisutni su zajednički definisati ključna pitanja i kreirali aktivnosti i akcije koje bi kroz zajedničko djelovanje svih relevantnih aktera mogle da ublaže rizike i širenje ovog oblika trgovine ljudima.

SARADNJA, PRAĆENJE I ANALIZA STANJA U OBLASTI TRGOVINE LJUDIMA

Fondacija „Lara“ i Mreža RING oraganizovale su Regionalnu konferenciju „Sprečavanje trgovine ljudima – dobre prakse i izazovi“ sa ciljem da se kroz razmjenu iskustava i dobrih praksi vladinih i nevladinih aktera u oblasti prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, sagleda trenutno stanje i iznesu prijedlozi za poboljšanje rada na suzbijanju ovog fenomena i mogućnosti povezivanja i regionalne saradnje. Konferencija je održana 16. maja 2018. godine u Sarajevu. Uvodničari/ke i učesnici/ke iz tri zemlje iz regiona su pokušale dati odgovore na neka od ključnih pitanja koja se tiču najzastupljenijih oblika trgovine ljudima, statističkih podataka o identifikovanim žrtvama i akcija koje se realizuju na prevenciji i sprečavanju ovog teškog oblika kršenja ljudskih prava.

Konferencija je ocijenjena kao jako uspješna i korisna jer su učesnici/e imali priliku čuti problem i prepreke sa kojima se Srbija, Hrvatska i BiH suočavaju u prevenciji i suzbijanju trgovine ljudima, kao i dobre prakse u rješavanju ove problematike. Kao zajednički problem ove tri zemlje mapirani su identifikacija žrtava, loše rješen system kompenzacionog fonda za žrtve, nedovoljni smještajni kapaciteti za djecu, žrtve ili potencijalne žrtve trgovine, manjak senzibiliziteta institucija, neadekatan odgovor na dječije/rane brakove i prosjačenje, kao i trgovina ljudima u svrhu radne eksploatacije kao najčešći oblik trgovine ljudima.

U cilju dodatnog jačanja regionalne saradnje, predstavnice RING mreže bile su učesnice i uvodničarke Međunarodne konferencije “Oblici trgovine ljudima u BiH, Makedoniji i Srbiji” koja je održana u Nišu, 27. februara 2018. godine. Konferenciji je prisustvovalo 73 osoba iz različitih gradova, institucija i organizacija.

Na konferenciji se govorilo o različitim oblicima trgovine ljudima koji su zastupljeni u svakoj od ovih zemalja i gradova, a posebna pažnja posvećena je radnoj eksplotaciji jer su radna

prva sve ugroženija, a radnice/ci malo znaju o njima, ali se dosta govorilo i o prinudi na prosjačenje maloljetnih osoba. Jedan od zaključaka Konferencije je bio da je neophodna bolja saradnja nevladinih organa i institucija koje se bave ovim problemom, a u cilju što boljeg odgovora na problem trgovine ljudima, kako unutar zemlje tako i između svih relevantnih aktera u regionu.

KAMPANJE PODIZANJA SVIJEŠTI JAVNOSTI

Kao i svake godine i tokom 2018. godine, Fondacija „Lara“ je u saradnji sa članicama RING mreže organizovala dvije kampanje podizanja svijesti javnosti – povodom 18. oktobra, Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima i povodom 2. decembra, Međunarodnog dana borbe za ukidanje ropstva.

Obilježavanje Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima je bilo organizovano u okviru projekta podržanom od Ministarstva bezbjednosti BiH.

Povodom 2. decembra, Međunarodnog dana borbe za ukidanje ropstva, članice Mreže RING organizovale su ulične akcije u 10 gradova širom BiH gdje članice RING mreže imaju svoja sjedišta: Bijeljina, Modriča, Banja Luka, Zenica, Kravica, Goražde, Višegrad, Prnjavor, Brčko i Derventa

Uz podjelu propagandnih info letaka i razgovor sa prolaznicima, aktivisti/kinje i volonteri/ke ovih organizacija su podsjetile sugrađane/ke da problem trgovine ljudima kao vid savremenog ropstva i dalje pogađa milione ljudi širom svijeta. Kampanja je u nekim gradovima uključivala i drugi vid aktivnosti poput sastanka sa predstavnicima institucija i edukacije učenika, a veliki broj aktivnosti imao je i medijsku praćenost.

DIREKTNA POMOĆ

Članice Mreže, u skladu sa svojim resursima, pružale su u toku 2018. godine različite vrste direktne pomoći – zbrinjavanje žrtava, pravno i psihosocijalno savjetovanje, informisanje, ekonomsko osnaživanje i druge vrste podrške zavisno od potreba. Iz interventnog fonda uplaćena su sredstva za pet žena, koje su zbog situacije u kojoj su se nalazile bile u riziku od trgovine ljudima.

*“DJECA U POKRETU, DJECA BEZ PRATNJE - – Reaguj i spriječi
trgovinu djecom!”*

*Donator: Ministarstvo bezbjednosti/sigurnosti BiH
Trajanje projekta: 1.9.2018. - 31.10.2018. godine*

CILJ PROJEKTA: Povećanje informisanosti i mobilizacije građana i predstavnika/ca institucija o savremenim izazovima i rizicima trgovine ljudima, posebno djecom, koje donose masovne migracije preko teritorije Bosne i Hercegovine ali i uopšte problemi prosjačenja, dječjeg rada na ulici i drugih oblika zloupotrebe i zanemarivanja djece.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI I OSTVARENI REZULTATI

Mreža RING je u saradnji sa Ministarstvom bezbjednosti BiH – Odsjek za borbu protiv trgovine ljudima obilježio 18. oktobar – Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima u četiri grada Bosne i Hercegovine.

Članice mreže RING, Fondacija “Udružene žene” iz Banjaluke, Udruženje žena Romkinja “Bolja budućnost” Tuzla i Udruženje “Žena BiH” iz Mostara su ovim povodom u svojim gradovima organizovale ulične performance i javne tribine, dok je centralna konferencija za novinare održana u Sarajevu u organizaciji Fondacije “Lara”, a u saradnji sa Ministarstvom bezbjednosti i Međunarodnom organizacijom za migracije.

Pored toga, predstavnice “Lare” i UREM “Siguran korak” iz Bijeljine su se pridružile Policiji Brčko distrikta BiH u obilježavanju ovog datuma u podjeli promo materijal i edukaciji učenika srednjih škola na ovu temu.

Tema ovogodišnje kampanje je bila **“DJECA U POKRETU, DJECA BEZ PRATNJE - Reaguj i spriječi trgovinu djecom!”** a aktivnosti su za cilj male da povećaju informisanost i mobilizaciju građana i predstavnika/ca institucija o savremenim izazovima i rizicima trgovine ljudima, posebno djecom, koje donose masovne migracije preko teritorije Bosne i Hercegovine ali i uopšte problemi prosjačenja, dječjeg rada na ulici i drugih oblika zloupotrebe i zanemarivanja djece.

Na centralnom događaju u Sarajevu, medijima i predstavnicima/cama relevantnih institucija i nevladinih organizacija, obratili su se: Radmila Žigić (Fondacije „Lara“), Samira Hunčević (Ministarstvo bezbjednosti BiH), Ivana Kozina (Međunarodna organizacija za migracije IOM) i Elma Zahirović (Međunarodni forum solidarnosti EMMAUSS) predstavljajući ključne aktivnosti institucija i organizacija iz kojih dolaze.

„Biti migrant i tražiti bolji prostor za život je u redu, to je legitiman izbor i ljudsko pravo i sve snage treba da mobilizujemo da bi ljudima u nevolji olakšali boraak u našoj zemlji. Migracije mobilisu ljude dobre volje, ali na žalost, aktiviraju i kriminalne grupe i zato se povećavaju rizici od različitih zloupotreba i kriminalnih aktivnosti od kojih je najopasnija trgovina ljudima u svrhu radne i seksualne eksploatacije. Najrizičnija populacija su djeca i maloljetnici bez pratnje, to se već pokazuje u praksi i na zaštitu djece od trgovaca ljudima treba maksimalno da obratimo pažnju.“
(Radmila Žigić)

Kampanja „Djeca u pokretu, djeca bez pratnje – Reaguj i spriječi trgovinu ljudima“ je animirala veliki broj ključnih vladinih i nevladinih aktera u borbi protiv trgovine ljudima (Državna agencija za istrage i zaštitu – SIPA, Granična policija BiH, Služba za poslove sa strancima, Ombudsmen za djecu Republike Srpske, Ured Ombudsmena BiH, centri za socijalni rad, NVO „Žene sa Une“ Bihać, „Zemlja djece u BiH“ Tuzla, Nova generacija, Genesis projekat, Worldvision i mnogi drugi) i privukla veliku pažnju medija koji su izvještavali o događajima u ova četiri grada. U isto vrijeme, kampanja je uticala na građane i građanke da dobiju što više informacija o migrantskoj krizi i time umanju njihovu ksenofobiju i predrasude prema stranim državljanima koji prolaze kroz našu zemlju.

“ZAŠTITA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA”
Donator: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
Trajanje: 09.02.2018-08.02.2019. godine

CILJ PROJEKTA: Da obezbijedi usluge smještaja za žene, djevojčice i dječake, državljane/ke BiH, žrtve trgovine ljudima i potencijalne žrtve, u sigurnoj kući Fondacije „Lara“, osigura im socijalnu i zdravstvenu zaštitu i pravnu pomoć u skladu sa potrebama i doprinese njihovu reintegraciji u društvo. Djelovanjem na povezivanju vladinog i nevladinog sektora i informativnim kampanjama, projektni tim želi da unaprijedi identifikacije žrtava trgovine ljudima i faktora rizika na području Sjeveroistočne Bosne (Regija Bijeljina, Brčko distrikta i Kanton Tuzla).

Projektne aktivnosti dizajnirane su da odgovore na neke od ključnih izazova borbe protiv trgovine ljudima danas u BiH - obezbjeđenje lako dostupne zaštite za žrtve i ostvarivanje njihovih prava, unapređenje identifikacije žrtava i povećanje informisanosti građana o rizicima trgovine ljudima, što su i očekivani rezultati projekta.

“Moja posjeta ima za cilj da ponovo informiše javnost da žrtve trgovine ljudima imaju pravo društva na pomoć i zaštitu, da imamo uspješne primjere oporavka žrtava. Neke uspješne reintegracije provela je i „Lara“ kao i druge nevladine organizacije sa kojima Ministarstvo saraduje. Građani treba to da znaju i da, ako imaju sumnju da se dešava trgovina ljudima, ohrabre osobe da takvu vrstu kriminala prijave policiji i da će dobiti pomoć i zaštitu” (Predrag Jović, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH)

AKTIVNOSTI U PROJEKTU:

- ❖ Održana četiri sastanka sa institucijama sa područja Sjeveroistočne BiH (Bijeljina, Brčko, Tuzla) nadležnim za prevenciju i suzbijanje trgovine ljudima sa ciljem unapređenja identifikacije žrtava;
- ❖ Provedeno je krizno zbrinjavanje četiri potencijalne žrtve trgovine ljudima sa područja Bijeljine, jedna odrasla osoba i četvero djece;
- ❖ kreiran i proveden individualni plan rada na reintegraciji dvije djevojčice, potencijalne žrtve trgovine koje su tokom 2018. godine boravile u Sigurnoj kući.

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Žrtve trgovine ljudima i potencijalne žrtve imaju prostor za smještaj, pravnu i socijalnu zaštitu, medicinske usluge i savjetovanje tokom identifikacije, istrage, suđenja i reintegracije u društvo
- ❖ Institucije i organizacije zadužene za suzbijanje trgovine ljudima sa područja Sjeveroistočne BiH povezane, razmjenjuju informacije i bolje razumiju rizike trgovine ljudima i mogućnosti za identifikaciju žrtava
- ❖ Žrtve trgovine ljudima i potencijalne žrtve imaju prostor za smještaj, pravnu i socijalnu zaštitu, medicinske usluge i savjetovanje tokom identifikacije, istrage, suđenja i reintegracije u društvo
- ❖ Javnost informisana o rizicima trgovine ljudima

III. Osnaživanje žena za javno i političko djelovanje i ekonomsko osnaživanje žena

U okviru programa **Osnaživanje žena za javno i političko djelovanje** radimo programe jačanja ličnih kompetencija žena za javni i politički angažman i njihovo umrežavanje u cilju razvijanja i zagovaranja rodno osjetljivih javnih politika. U Bijeljini smo osnovale Žensku lobi grupu žena iz političkih stranaka i ženskih organizacija koja je aktivna na promociji potreba žena. Inicijativom "Mir sa ženskim licem" djelujemo lokalno u 13 gradova BiH i na državnom nivou na kreiranju politika izgradnje mira.

„ŽENSKJE RUKE – ŽENSKI BIZNIS“

Donator: Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP)

Trajanje projekta: 01.01.2018 -30.11.2018. godine

CILJ PROJEKTA: Jačanje kapaciteta i stvaranje mogućnosti za mlade žene iz seoskih područja Bijeljine za samozapošljavanje kroz sticanje dodatnih znanja i vještina, povezivanje i afirmaciju

ženskog zadrugarstva.

AKTIVNOSTI U PROJEKTU:

- ❖ Obuka za krojenje, šivenje i tkanje
- ❖ Trening „Vještine prodaje“
- ❖ Promocija proizvoda i projekta
- ❖ Okrugli sto „Ka socijalnom preduzetništvu“
- ❖ Prodaja proizvoda, samoodrživost i podsticanje samozapošljavanja
- ❖ Promocija rezultata projekta

CILJNE GRUPE I KORISNICI PROJEKTA:

Krajnje korisnice projekta bile su mlade žene iz ruralnih zajednica sa područja grada Bijeljina, koje su nezaposlene ili ne posjeduju potrebne vještine i kvalifikacije za zapošljavanje, samozapošljavanje i pristup tržištu rada. Žene na selu su velika grupa stanovništva u BiH koji je još uvijek neistražen i neiskorišten resurs za brži razvoj zajednice, za oživljavanje seoskog područja i ruralni razvoj u cjelini.

Pored krajnjih korisnica, projektne aktivnosti su uključile i poslovnu zajednicu i javne službe za privredni razvoj čija je uloga značajna u promociji i obezbjeđivanju tržišta za plasiranje gotovih proizvoda i rad žena.

U krajnjoj liniji, projekat je indirektno obuhvatio i porodice žena koje su prošle obuku, jer će kućni budžet i kvalitet života tih domaćinstava moći biti unaprijeđen praktičnom primjenom stečenog znanja u budućnosti. Takođe, korist od projekta imale su i lokalne vlasti, jer su kroz realizaciju projektnih aktivnosti stvorile uvid u potencijale do sad nedovoljno iskorištenih ženskih proizvodnih resursa koji može biti polazna tačka u planiranju lokalnih politika u oblasti turizma, samozapošljavanja i preduzetništva.

„Ideja za organizovanje ove obuke zaista je dobra s obzirom na veliku nezaposlenost na lokalnom nivou jer pruža priliku da nakon završene obuke žene nastave da rade za sebe, a i da se onakon stečenih početnih znanja i dalje usavršavaju. Za mene lično, ova obuka ima veliki značaj jer sam dugo godina željela da naučim šiti, ali nisam imala prilike za to. Takođe, značiće mi i u smislu pokretanja nekog samostalnog posla. Atmosfera tokom trajanja obuke je bila vedra, pozitivna, stekla sam dosta korisnih poznanstava za koja se nadam da će trajati i u budućnosti...“

*(Branka Krsmanović,
polaznica Obuke za krojenje,
šivenje, tkanje i vezenje)*

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Urađen plan obuke za šivenje, krojenje, tkanje i vezenje
- ❖ Objavljen javni poziv izabrane su 24 žene koje će biti polaznice kursa
- ❖ Organizovana tri mjeseca/180 sati praktičnog treninga za krojenje, šivenje i tkanje u prostorijama SKUD „Janja“ iz Nove Janje
- ❖ 22 polaznice uspješno završile kurs
- ❖ Održano osam radio emisija na PAN radiju
- ❖ Izrađeni individualni planovi proizvodnje za 15 polaznica kursa
- ❖ Izrađen i odštampan katalog „Ženske ruke-ženski biznis“
- ❖ Gotovi proizvodi prezentovani i izloženi na šest sajмова u Bijeljini, Banjaluci, Bratuncu i Ugljeviku
- ❖ Organizovan dvodnevni trening „Vještine prodaje“ i 34 žene stekle osnovna znanja u pisanju biznis plana. Voditelji radionice bili su: Mile Stevanović, Mirsad Bajramović, Vukica Jekičić i Radmila Žigić.
- ❖ Organizovan okrugli sto „Ka socijalnom preduzetništvu“
- ❖ 23 indirektnih korisnica projekta su obučene o osnovama krojenja, šivenja, tkanja i vezenja
- ❖ Više od 50 ljudi (predstavnicu UNDP-a, gradske uprave Grada Bijeljina, predstavnicu institucija i poslovnog sektora, saradnici na projektu, projektni tim, mediji, korisnice projekta) učestvovalo u završnoj prezentaciji rezultata
- ❖ Kreirana Facebook stranica projekta putem koje se vršila promocija i najava projektnih aktivnosti

*“MIR SA ŽENSKIM LICEM –
ŽENSKA INICIJATIVA ZA SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU“*

Donator: Kvinna Till Kvinna Foundation Stockholm

Trajanje projekta: 1.1.2017 - 31.12.2018. godine

"Mir sa ženskim licem - Ženska inicijativa za suočavanje s prošlošću" je nastavak projekta "Mir sa ženskim licem - osnaživanje žena za suočavanje s prošlošću", u okviru kojeg je u periodu od 2013-2016. godina formiran aktivistički ženski pokret Inicijativa Mir sa ženskim licem, sa misijom da otvara i vodi procese suočavanja s prošlošću i njeguje kulturu sjećanja na postignuća iskustva i stradanja žena. Inicijativom i projektnim aktivnostima koordinira „Lara“ u partnerstvu sa sa Udruženjem "HO Horizonti" iz Tuzle, a pored njih članice mreže i osnivačice Inicijative su: "Forum žena" Bratunac, Udruženje žena "MOST" Visegad, Fondacija CURE Sarajevo, Udruženje "Žene BiH" Mostar, Udruženje građana "Grahovo" Bosansko Grahovo, Centar za prava žena Zenica, Udruženje građana "Budućnost" Modrica, Fondacija "Udružene žene" Banja Luka, Helsinški parlament građana Banja Luka i "Glas Žene" Bihac i Udruženje Prijedorčanki „Izvor“ iz Prijedora.

OPŠTI CILJ PROJEKTA: Unapređeno zagovaranje za orodnjavanje tranzicione pravde i izgradnju mira u Bosni i Hercegovini, sa fokusom na kazivanje istine i memorijalizaciju

AKTIVNOSTI U PROJEKTU:

- ❖ Sastanci projektnog tima
- ❖ Radni/monitoring sastanci
- ❖ Studijske posjete i umrežavanje sa drugim mirovnim inicijativama
- ❖ Obilježavanje Dana sjećanja na stradanje žena u ratu u BiH
- ❖ Sastanak sa Agencijom za ravnopravnost polova
- ❖ Lokalne memorijalne inicijative
- ❖ Zajednička memorijalna tura
- ❖ Sastanci lokalnih mirovnih mreža
- ❖ Promocija rada Inicijative

*Prvi korak u procesu
suočavanja s prošlošću je kad
natjeramo „svoje“ da
progovore.
(Srđan Puhalo)*

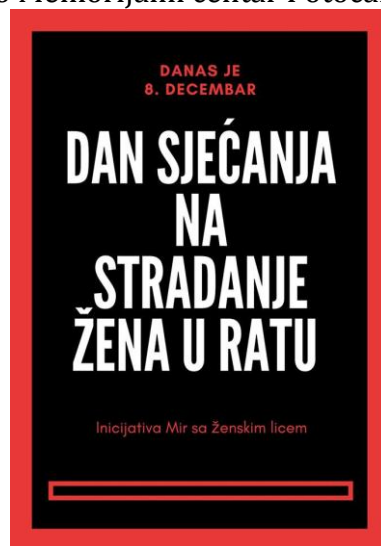

REZULTATI PROJEKTA

U okviru dva specifična cilja projekta (1) Ojačani kapaciteti, vidljivost i uticaj Inicijative Mir sa ženskim licem i (2) Povećano učešće u inkluzivnim mirovnim akcijama, uključujući suočavanje s prošlošću i javne memorijalne inicijative, postignuti su sljedeći rezultati:

- ❖ Inicijativa proširena sa novom članicom Udruženje Prijedorčanki "Prijedor" iz Prijedora i sada ima 13 organizacija članica
- ❖ Članice inicijative stekle znanja o izložbi kao alatu za afirmaciju ženskih iskustava i postignuća sa fokusom na izgradnju mira
- ❖ 43 članice i podržavateljice Inicijative se priključile obilježavanju Dana bijelih traka u Prijedoru
- ❖ Inicijativa Mir sa ženskim licem dobila nove podržavatelje/ice kako među organizacijama civilnog društva sa kojima je uspostavljena saradnja tako i među pojedincima/kama. Prema neformalnoj bazi podataka koja je kreirana, oko 250 osoba podržava ideju Inicijative i prihvata njene vrijednosti
- ❖ Osaženi su kapaciteti 12 lokalnih mirovnih mreža koje okupljaju preko 150 žena, a osnovana je i nova lokalna mreža u Prijedoru
- ❖ Nastavljen zagovarački rad za institucionalizaciju Dana sjećanja
- ❖ Pojedine mjere iz policy dokumenta Inicijative i Platforme ženskih prioriteta u politikama tranzicione pravde uvršteni u novi akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u BiH
- ❖ Uspostavljena saradnja sa organizacijama civilnog društva koje su prepoznate i aktivne u oblasti izgradnje mira – Udruženje građana "Oštra nula" i Centar za demokratiju i tranzicionu pravdu iz Banjaluke, kao i sa Pokretom građana i Unijom žena iz Gračanice
- ❖ Dan sjećanja na stradanje žena u ratu u BiH, 8. decembar, obilježen je u 15 gradova BiH
- ❖ 28 članica i podržavatelja/ica Inicijative posjetilo Memorijalni centar Potočari

„LARA“ KAO PARTNER

“ZAJEDNO ZA ŽIVOT BEZ NASILJA”

Donator: Fondacija "Ženski centar" Trebinje

Trajanje projekta: 01.01.-31.05.2018. godine

Tokom 2018. godine „Lara“ je nastavila sa realizacijom aktivnosti kao partnerska organizacija Fondaciji „Ženski centar“ iz Trebinja u cilju informisanja žena o postojanju ekonomskih mjera za žena žrtava nasilja. Poseban set aktivnosti bio je posvećen realizaciji Javnog poziva poslodavcima i nezaposlenim licima za korištenje sredstava po programima zapošljavanja u 2018. Godini koji su raspisali Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite i JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske s fokusom na program zapošljavanja i samozapošljavanja koji obuhvata kao ciljne grupe žene žrtve.

AKTIVNOSTI U PROJEKTU:

- ❖ Sastanci sa ženama žrtvama nasilja
- ❖ Sastanci sa poslovnim i privrednim sektorom (Zavod za zapošljavanje, Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća i drugi akteri sa područja Grada Bijeljina koji su relevantni za oblast zapošljavanja)
- ❖ Informisanje žena žrtava nasilja o mogućnostima koje pruža program Zavoda za zapošljavanje o zapošljavanju žena iz ove socijalne kategorije i pravima koja mogu ostvariti po osnovu ovog i sličnih programa
- ❖ Medijska promocija -Radio emisija na Pan radiju iz Bijeljine bila je u potpunosti posvećena Programu zapošljavanja i samozapošljavanja ciljnih kategorija u privredi u 2018. godini s fokusom na žene žrtve porodičnog nasilja. Gosti u emisiji bili su rukovilac Filijale Zavoda za zapošljavanje u Bijeljini gđin Siniša Kajmaković i Milka Stević, koordinatorica Sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja u porodici u Bijeljini.

REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Prilikom povezivanja žena i poslodavaca uspjeli smo zaposliti jednu našu korisnicu u Etno selu „Stanišići“ na taj način smo omogućili samohranj majci da od svog rada može da izdržava sebe i dvoje maloljetne djece. Rukovodstvo Etno sela „Stanišići“ iskazalo je spremnost da i u budućem periodu koristi ovakve podsticaje i zapošljava ranjive kategorije u svojoj firmi.
- ❖ Kroz povezivanje sa Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske Filijala Bijeljina, dogovreno je da će se, kada pogon poznate italijanske firme „Beneton“ bude otvoren u

Bijeljini, pomoći u zapošljavanju što većeg broja žena koje su korisnice različitih vrsta usluga i servisa „Lara“.

- ❖ Fondacija „Lara“ je koristila priliku da redovno informiše žene o mogućnostima zapošljavanja, povezujući ih sa potencijalnim poslodavcima, Zavodom za zapošljavanje i Agencijom za razvoj malih i srednjih preduzeća.
- ❖ Kroz različite aktivnosti, više od 150 žena sa područja Grada Bijeljina i Opštine Lopare upoznato je sa mogućnostima za zapošljavanje i samozapošljavanje.

Kroz aktivnosti ovog projekta, „Lara“ je pokušala doprinijeti opštem uspjehu ovog projekta da se jedan dio žena koje su preživjele nasilje iz Bijeljine, Banja Luke i Istočnog Sarajeva uspio zaposliti i na ovaj način prevazići ekonomsku zavisnost, jedan od osnovnih razloga zbog kog žene ostaju u nasilnim zajednicama.

INSTITUCIONALNA PODRŠKA

PODRŠKA RADU FONDACIJE „LARA“

Donator: OAK Fondacija

Trajanje projekta: 01. 03. 2018. - 28. 02. 2021. godine

OSNOVNI CILJ PROJEKTA je da doprinese jačanju kapaciteta Fondacije „Lara“ za provođenje programa prevencije i borbe protiv nasilja prema ženama i zaštite žrtava sa fokusom na jačanje servisa podrške ženama i djeci koji trpe ili su preživjeli nasilje u porodici.

AKTIVNOSTI I OSTVARENI REZULTATI PROJEKTA:

- ❖ Organizovano obilježavanje 20 godina „Lare“ - urađena, postavljena i otvorena izložba „LARINI 20 GODINA“ (septembar 2018), odštampan katalog izložbe, priređena i odštampana publikacija „Ženska društva u Bijeljini između dva svjetska rata“, organizovana svečana akademija „LARINI 20 GODINA“;
- ❖ Formiran volonterski servis za pružanje podrške žrtvama nasilja - Na osnovu javnog poziva izvršen je odabir žena za volonterski angažman i provedena obuka za 25 žena potencijalnih članica Volonterskog servisa. Obuka je organizovana u 5 modula -istorijat borbe za prava žena i osnove rodne ravnopravnosti, programski ciljevi „Lare“, organizacija i program rada Sigurne kuće i servisa podrške žrtvama; pravni i institucionalni okvir za zaštitu žena od nasilja i dvodnevna obuka o psihološkim aspektima traume nasilja i radu sa osobama koje su preživjele traumu pod nazivom „Biti pomagač“.
Kroz 2 radna sastanka volonterskog servisa usaglašena su pravila rada Volonterskog servisa, kodeks ponašanja volonterki i definisan obrazac ugovora za angažman volonterki. Dio članica Volonterskog servisa već je uključen u aktivnosti „Lare“ (u program radno-okupacione terapije u Sigurnoj kući i podršku savladavanju nastavnog programa za korisnice Sigurne kuće, dežurstvo na SOS telefonu, rad grupa samopomoći i drugo);
- ❖ Ugovorena konsultantkinja za superviziju tima „Lare“ i urađen plan supervizije;
- ❖ Provedena programska evaluacija, održana radionica za izradu strateškog plana i urađen nacrt Strateškog plana Fondacije „Lara“ za period 2019 – 2023. godina.

TIM "LARE"

*Milka Stević, Vesna Babalj, Radmila Žigić, Danijela Gavrić,
Branka Mičić, Dragana Petrić, Mara Radovanović, Mirzeta Tomljanović*

(Otvaranje Izložbe "Larinih 20 godina", Bijeljina, Septembar 2018. godine)

IZVJEŠTAJ O RADU FONDACIJE „LARA“ ZA 2018. GODINU